

Wallanderin kaupunki YSTAD

5.11.2015 15.32

Ystad Etelä-Ruotsissa on tullut tunnetuksi kirjailija Henning Mankellin dekkareista. Kuvitteellisesta Kurt Wallanderista on tehty myös tv-sarjoja ja elokuvia.

Teksti: MARKKU JALONEN

Kuvat: EILA JALONEN

Skånessa, noin 700 kilometriä Tukholmasta etelään sijaitsevassa Ystadin pienessä kunnassa on yli 17 000 asukasta ja koko Suur-Ystadin alueella asuu noin 27 000 ihmistä. Asukasmäärän huomioon ottaen taajamassa sattuu prosentuaalisesti enemmän murhia kuin vaikkapa Chigagossa, näin ainakin kirjoissa ja elokuvissa.

On hämmästyttävää, että pieneen kuntaan mahtuu niin suuri määrä murhia. Kirjojen ja elokuvien innoittamana Ystadin matkailutoimistossa on kehitelty ideoita elokuvien juonista ja hahmoista matkailijoiden viihdyttämiseksi. Irti otetaan kaikki mahdollinen. Elokuvien suosio on jopa niin suuri, että vanhaan varuskuntaan on perustettu Ystadin Studiot.

Mutta miksi filmeissä nähtävää Ystadin poliisiasemaa ei olekaan koko kaupungissa?

Siksi, että se tehdään joka kerta uudelleen johonkin vanhan kasarmirakennuksen monista taloista. Rautatieasema, joka näkyy muutamissa elokuvissa, on sen sijaan aito. Niin ikään ravintolat, joissa sankarit käyvät aterioimassa ovat myös oikeasti olemassa.

Yksi tärkeimmistä nähtävyyksistä on Mariagatan 10. Siellä Kurt Wallander asui ennen muuttoaan meren rannalle, missä hän eli pitkään Jussi-koiransa kanssa. Asui herra missä tahansa, hän on aina huolissaan terveydestään, eikä saa koskaan tunne-elämänsä oikein kohdalleen. Sankari on sen verran realistinen, että Wallanderin syntymäaikakin on tiedossa ja se on 31.1.1947.

Kävelykierroksilla pääsee oppaan johdolla tutustumaan rikospaikkoihin, joihin jokaiseen liittyy tarina ja lyhyt historia. Myös Wallanderin ranta-asunnolla käydään, mutta sisään sinne ei pääse, sillä siellä asuu tavallisia ihmisiä. Viime kesänä joitakin katuja oli suljettuina, kun kuudetta englanninkielistä Wallander-elokuvaa filmattiin.

Yksi elokuvista on tehty kirjan mukaan, muut tarinat on kirjoitettu vain elokuvia varten. Ensin oli pelkkä Kurt, seuraavassa sarjassa oli mukana myös tytär Linda, jonka yllättävän kuoleman jälkeen sarja oli vähän aikaa tauolla. Asiat etenivät kronologisesti ja perheasiat olivat asianmukaisessa järjestyksessä.

Sitten mukaan tuli lisää uusia henkilöitä. Syyttäjäksi saatiin Tukholmasta viehättävä Lena Endre, jonka kanssa Wallanderilla oli välillä pientä säpinää ja joskus riidanpoikastakin. Stefan Lindmanin tilalle tulivat Isabelle ja Pontus. Kuusi viimeistä osaa ovat olleet englanninkielisiä ja niissä **Kenneth Branagh** näyttelee päähenkilöä. Kuulostaa hieman hassulta, kun ruotsalaiset nimet äännetään brittiaksentilla. Branagh, joka itse halusi päästä näyttelemään Wallanderia, koska piti kirjoista, sanoo olevansa: "Kööt Walandö" ja Martinssonin lausuminen on hieman vaikeaa, puhumattakaan nimistä, joissa esiintyy ä- tai ö-kirjain. Siitä huolimatta homma toimii edelleen ja uusimman elokuvan ensi-ilta oli tammikuussa.

Matkailijalle Ystadissa ja sen ympäristössä on monenlaista tekemistä. Eritasoista majoitusta on saatavana niin ydinkeskustassa kuin laidallakin. Hienoa hiekkarantaa on noin 40 kilometriä ja onpa siellä kylpylähotellikin.

Ravintoloita on moneen makuun. Perinteisiä skånelaisia ruokia tarjotaan yleisesti ja parhaita antia ovat kalaherkut ja uudet perunat keväällä. Mereneläviä saa myös sushi-baareissa ja pizza- sekä pastaravintoloita on muutama. Kävelykadulla on lukuisia terasseja, joissa voi nauttia virvoittavia juomia ja pientä purtavaa. Myös perinteisiä pihvipaikkoja on tarjolla.

Mikäli ei halua kävelykierrokselle, voi keskustorilla istahtaa vanhan paloauton kyytiin. Se on entinen tikasauto, jossa matkustajat istuvat kytki menosuuntaa kohti.

Kävelykaduilla näkee paikallista elämää ja hyvin säilyneitä rakennuksia. Kauppoja on runsaasti, mutta niiden hintataso on korkeahko. Ystad ei ole varsinainen shoppailukohde, mutta sen historian ja mielenkiintoisen tv-, elokuva- ja dekkaritaustan vuoksi siellä kannattaa viettää parikin päivää.

Portti Manner-Eurooppaan

Ystadin alueen historia ulottuu tuhansien vuosien taakse. Ensimmäiset asukkaat ovat rakentaneet mystisen, laivan muotoisen soikion valtavista kivistä. Kukaan ei oikeastaan tiedä, miksi muodostelma on tehty ja ketkä sen pystyttivät. Kivirakennelma sijaitsee 15 kilometriä Ystadista itään ja sitä kutsutaan nimellä *Kuningas Alen kivet*, sillä hänen arvellaan olevan haudattuna laivan muotoisen kivikehän sisään. Rakennelman pituus on 67 metriä ja se muodostuu 59 kivistä, joista jokainen painaa noin 1,8 tonnia. Arkeologisten tutkimusten mukaan vanhin osa on noin 5000 vuotta vanha.

Ystad on ollut merkittävä kauppakaupunki ja portti Manner-Eurooppaan. Vilkkaimmillaan kauppasuhteet Eurooppaan olivat Skånen ollessa Tanskan vallan alla. Ruotsin suurvaltakauden aikana Ystad oli tärkeä linkki Ruotsin alusmaihiin Pommerissa.

Aina 1800-luvulle saakka Ystad oli yksi Ruotsin tärkeimmistä satamakaupungeista, mutta kun rantarata vedettiinkin Malmöhön, Ystad menetti merkitystään satamakaupunkina. Nykyään paikallisjunat ajavat sinne Malmöstä.

Silloin vielä kaupungin titteliä kantanut Ystad alkoi hiipua. Sen väkiluku väheni ja valitettavasti monia vanhoja rakennuksia purettiin uusien tieltä. Suuri varuskunta lakkautettiin ja monet teollisuuslaitokset siirtyivät etelämmäksi. Onneksi ydinkeskustaan jäi paljon taloja, joista muutamat ovat keskiajalta.

Nykyisin Ystadissa on vilkas satama, jossa on runsaasti tilaa vierasveneille. Lautat Puolaan ja Bornholmiin kulkevat kerran päivässä.

YSTAD FAKTAT

Erilainen kiertoajelu tehdään tikasautolla.

Värikkäät pienet talot ja ruusut niiden edustalla tuovat mieleen Visbyn kaupungin.

Sijainti: Skånessa, noin 700 km Tukholmasta etelään

Pinta-ala: noin 350 km²

Asukkaita: 17 000, Suur-Ystadissa noin 27 000

Miten pääsee: Autolla E 4 -tietä reilut sata kilometriä ja Norrköpingin kohdalla käännetään E 22 -tielle. Reitillä on paljon nopeusrajoituksia ja yksikaistaisia osuuksia. Matkan varrella on näkemistä, sillä tie pujottelee monen taajaman läpi.

Pikaisen matkaaajan valinta on E 4, joka vie Malmöön. Reitti on lähes kokonaan moottoritietä ja nähtävyydet sen varrella ovat enimmäkseen bensiiniasemia ja metsiä. Noin kymmenen kilometriä ennen Malmöä käännetään tielle numero 65. Ystadiin pääsee Malmöstä myös junalla, jolla matka kestää hieman yli puoli tuntia.

Hansatyylillä edustava komea tiilikirkko on ydinkeskustassa.